

Sørine Godtfredsens prædiken 2. søndag efter påske

Taler

Sørine Godtfredsen
Sognepræst

Dato

18. april 2021

Sted

Jesuskirken, København

Omstændigheder

Den citerede forfatter er Anne Lise Marstrand-Jørgensen fra et debatindlæg i Politiken d. 11 april 2021.

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Johannes:

Jesus sagde: "Jeg er den gode hyrde. Den gode hyrde sætter sit liv til for fårene. Den, der er daglejer og ikke er hyrde og ikke selv ejer fårene, ser ulven komme og lader fårene i stikken og flygter, og ulven går på rov iblandt dem og jager dem fra hinanden; for han er daglejer og er ligeglad med fårene. Jeg er den gode hyrde. Jeg kender mine får, og mine får kender mig, ligesom Faderen kender mig, og jeg kender Faderen; og jeg sætter mit liv til for fårene. Jeg har også andre får, som ikke hører til denne fold; også dem skal jeg lede, og de skal høre min røst, og der skal blive én hjord, én hyrde." Amen.

Når man sidder over for et meget ulykkeligt menneske, bliver man berørt. Man kan hurtigt blive overmandet af trang til at ændre grundlæggende ved tingene for at sørge for, at dette menneske aldrig igen skal opleve så megen modløshed. Hvad end det handler om sygdom, sjælens fortvivlelse eller et brændende ønske om ikke at blive sendt ud af det land, man i nogle år har boet i og virkelig ikke vil forlade. Det er den spontane medfølelse, der melder sig, og hvis ikke dén eksisterede i os, ville menneskelivet udgøre en endnu mere barsk affære. Vi kan føle både pligt og lyst til at gribe ind og lindre smerte, og jo tættere man kommer på den enkelte, der er i nød, desto mere oplagt kan det synes, at hvis blot vi alle sammen tog nogle smukkere beslutninger, ville verden være et bedre sted. For så ville mere retfærdighed ske fyldest, og meget har at gøre med netop synet på retfærdigheden. Den, som vi altid kredser om, og den, som vi så nemt farer vild i.

Når Jesus beskriver sig selv som den gode hyrde, fortæller han noget meget vigtigt. Han kender os og vil have os et bestemt sted hen. Forholdet mellem ham og os beskrives som så nært, at intet kan bryde det, hvis ikke Jesus selv vil, for hyrdens ansvar er uendeligt og rummer alle. Han vil dø for os. Hermed siger Jesus også noget om retfærdighed, der ikke, som det nemt bliver forstået iblandt os, blot handler om lighed og en beslutning om, at alle skal behandles godt. Det handler også om at blive retfærdiggjort, altså at blive ophøjet i kraft af ham, der sætter selve sit liv til, og dette løfte om retfærdiggørelse er med til at gøre det både meget vidunderligt og meget svært at være et menneske. Vidunderligt, fordi Guds nåde er vores største styrke, og svært, fordi vi jo hele tiden kommer til at sammenligne Guds retfærdighed med vores egen idé om retfærdighed og som sagt nemt farer vild. Jesus, hyrden, vil kalde os tilbage fra vildfarelsen, så vi ikke bliver væk for hinanden. Og for ham.

Og hvad mener jeg, når jeg taler om at fare vild? Jeg mener, at det kan være kompliceret at forstå vores moralske opgave i verden, for jo mere vi berøres af hinandens skæbner, desto mere kan medfølelsens kraft og det mere rationelle syn på virkeligheden støde sammen. Som aldrig før krydses vore veje på kloden, og for eksempel har vi stor erfaring med diskussionen om, hvordan man i en tid, hvor så mange flygter fra deres hjemlande, skal forstå det moralske ansvar. Det hele sættes særligt på spidsen, når nogle udvalgte personer får stor opmærksomhed, for hvad stiller man op med den, der i aviser og tv-indslag på rørende vis fortæller, at hun elsker Danmark, klarer sig godt og bare ønsker at bo her? Nogen inspireres til at mene, at reglerne er for barske, hvilket naturligvis er en helt legitim diskussion. Men utilfredsheden med de gældende regler kan hurtigt antage nogle ret store dimensioner, og forleden skrev en dansk forfatter følgende: "Mange af os finder almen sandhed i, at ethvert menneskeliv har værdi og bør værnes om med omhu. Og vi finder kun berettigelse som mennesker i verden ved at erkende, at vi er lige og hænger sammen på kryds og tværs." Kan I høre det? Hendes formuleringer har temmelig meget til fælles med dem, vi møder i evangeliet om den gode hyrde og omsorgen for ethvert får og hele den samlede hjord. Og umiddelbart har man bare lyst til at give denne forfatter ret, for det er smukt og virkeligt vel ment.

Det er bare ikke så enkelt, for mens medfølelsen siger – ja, sådan skal det være i en verden, hvor vi tror på, at enhver har ukrænkelig værdi – så ved vi, at de helt store idealistiske formuleringer før eller siden kolliderer med virkelighedens begrænsning. For at "værne om med omhu" må vel tolkes som dette, at den

enkeltes mest dybtfølte ønske som hovedregel skal opfyldes, og retfærdigt er det vel kun, hvis det gælder alle. Og hvis vi virkelig, som forfatteren skriver, kan miste "berettigelsen som menneske" ved ikke at handle retfærdigt nok, er det jo rigtigt, at vi er nødt til i højere grad at lade den barmhjertige indskydelse skabe normen, vi handler efter. Men samtidig ved vi jo, at der er brug for visse love og regler og dermed en grænse for barmhjertigheden, og nu er vi fremme ved et meget svært punkt i forholdet mellem kristen og verdslig tænkning. For når man formulerer sig så stort og absolut som denne forfatter, taler man ikke længere blot som et menneske, der forholder sig til samfundslivet. Så nærmer man sig drømmen om den højeste retfærdighed her på jorden. Ikke blot angående ens egen færd, når man over for den anden skal adlyde kærlighedsbuddet og give så meget, man kan, men også angående indretningen af samfundet – for alle. Og så kan det hele næppe i længden fungere. For den højeste retfærdighed kan ikke udledes her. Vi kan fornemme den som et omrids i horisonten, men vi kan ikke gribe den med vore egne hænder.

En af personerne i Dostojevskijs store roman *Onde Ånder* siger: "Der er øjeblikke, blot fem-seks sekunder ad gangen, hvor man pludselig fornemmer tilstedeværelsen af evig, fuldkommen harmoni. Den er ikke jordisk; dermed mener jeg ikke, at den er himmelsk, men at et menneske i sin jordiske skikkelse ikke kan bære den."

Jeg siger, at den er himmelsk, for vi kender harmonien, idet vi kender hyrden. Men ingen kan fastholde den, for i vores bevidsthed rodes alt sammen, og min opfattelse af retfærdighed er styret af mine følelser, min historie og min træthed ved dem, der i mine øjne ser tingene forkert. Ej heller kan man ud fra det enkelttilfælde, der vækker medfølelsen til live, formulere en norm, der skal gælde alle, hvilket jeg igen blev mindet om, da jeg forleden talte med en mand, der har mistet sin hjertesygge datter. Nu kæmper han for en lov, der siger, at vi alle er fødte organdonorer og selv skal melde aktivt fra i stedet for – som nu – at melde sig aktivt til. I al min spontane sympati havde jeg lyst til at give ham ret, men min fornuft siger nej, legemet skal fra fødslen kun tilhøre én selv, og man kan altså være tvunget til at se bort fra den andens smerte og sætte en grænse for barmhjertigheden. Og hvem har lært os det? Det har hyrden, der gør det så klart, at barmhjertigheden i sin absolutte form er guddommelig. Mine får kender mig, siger Jesus – vi bærer på en viden om godhedens dybde – hos ham – ikke hos os selv, og det går galt, når vi tror, at vi kan kopiere den i relationen til hinanden. Barmhjertigheden findes kun som det ubetingede i én bestemt relation – den mellem Faderen og Sønnen, for dér er kærligheden alt. Mellem os er den blandet

sammen med alt muligt andet.

Det kan lyde barsk, men det er vores frygtelige opgave at sætte grænser for barmhjertigheden og erkende, at denne faldne verden rummer lidelse, og at ikke enhver menneskelig bøn kan blive hørt. Den opgave – at sætte grænse – følger os som en skygge døgnet rundt, og det er svært at forlige sig med, at vi af og til *skal* udvirke noget andet end det gode, fordi vi skal have et fællesskab til at fungere med størst mulig verdslig retfærdighed. Og den opgave kan næsten komme til at føles som en nedgørelse af Guds godhed. Derfor lever vi i denne utilstrækkelighed og skyldighed, som det beskrives i en bog om teologen Johannes Sløk og hans syn på Guds skabning i verden:

"Det menneske, der har sit liv her på jorden, kan ikke undgå at pådrage sig skyld. I enhver situation, selv den mest banale, står man over for en række muligheder, og virkeliggørelsen af den ene mulighed tilintetgør konsekvent virkeliggørelsen af en række andre. (...) Man står som menneske altid i gæld til livet i kraft af den intethed, man forårsager. Derfor er skylden absolut."

Og derfor har vi brug for at blive retfærdiggjort ved den barmhjertighedens medfølelse, der ikke er vores egen og ikke er bundet til menneskets følelser og mulige frustration over, hvordan den offentlige stemning bevæger sig væk fra ens egen idé om begrebet retfærdighed. Men glem den for et øjeblik, ja, glem enhver holdning til noget, for retfærdiggørelsen udfoldes, når hyrden går i spidsen og dør og opstår, og vi som del af hans hjord kan forstå det vidunderlige ved at være et menneske. For hvem noget bliver gjort. Retfærdigheden sker fyldest som en handling uden for os, og med dén – med løftet om evigt liv – kan vi eksistere i en uretfærdig verden og stadig tro på, at barmhjertighed findes. I fem-seks sekunder ad gangen, mellem dig og mig i alle de møder, som livet består af – og i Guds rige, der ikke er af denne verden. Ja, vil nogen sige, men hvad så med den ulykkelige, der bare ønsker at leve her i landet? Hvad med hendes tillid til barmhjertighed? Spørgsmålet består i forhold til enhver, man har medfølelse med, og som man ikke blot kan bønføre, men den barske realitet er, at vi ikke i sidste ende kan redde hinandens tro på barmhjertighed. Og sikkert er det, at vi tager fejl, hvis vi som forfatteren fra før begynder at betvivle vores berettigelse som mennesker, hvis vi ikke i hinandens øjne optræder tilstrækkeligt moralsk. Her går det helt galt, for berettigelsen som menneske har enhver, hvad man end måtte mene. Den har vi, fordi hyrden sætter livet til for os, den har vi, fordi vi er de retfærdiggjorte, og holder vi ikke fast i dén tro, begynder vi stille og roligt og snart mere og mere krigerisk gennem vore holdninger at ville

retfærdiggøre os selv.

Og så er ulven for alvor løs, så jages vi fra hinanden, for så fylder vores egen kamp om, hvem der er mest retfærdig, alt for meget, og så er der ikke længere tale om en flok. Men i stedet en masse enkelte forvildede får. Derfor vil hyrden have os et bestemt sted hen. Tilbage til sin hjord, hvor forholdet ikke kan brydes, hvis ikke Jesus selv vil. Tilbage til ønsket om, at vi er sammen om at høre ham til, og tilbage til den lykkelige besindelse på vores frelse gennem troen på hans opstandelse fra graven. Dette er vores dybeste berettigelse som mennesker, for sådan er vi blevet retfærdiggjort, sådan skal vi leve, og sådan skal vi dø og siden opstå med ham. Amen.

Kilde

Tilsendt fra taleren

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Prædiken

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/soerine-godtfredsens-praediken-anden-soendag-efter-paaske-2021>